

Hansi ki, 5 ildir, gözləyirik. 2020-ci ilin 44 günlük *Vətən* mührəbəsi bitər-bitməz gözü müz yolda, qulagımız səsə qaldı ki, bu gün-sabah sanballı bir film çəki-lər, izləyərik. Çünkü böyük, həm də bütün dünyaya səs salan hadisə baş vermişdi. Azərbaycan ordusu 30 il işgal altında qalan torpaqlarımızı erməni işgalindən azad etmişdi. 44 günü nün hər biri bir dəstən mövzusu olmuşdu. Bütün dünya əsgər və zabit-lərimizin şücaetindən danışındı, dövlətimizin, ordumuzun gücünü seyr edirdi. Onların qəhrəmanlığı, ığidliyi qarış-qarış yenidən fəth etdikləri Qarabağın azadlıq nəğməsinə əvvəlmiş, lakin ığidlərin əksəriyyəti bu azadlığın dadını dadmadan, o nəğməni dirləmədən şəhid olmuşdu. Minlərlə ığidımız canını qurban verdiyi *Vətəninin* bütövlüyü uğrunda sağlamlığını itirib qazi olmuşdu ki, həmin qazılərin hər biri ordumuzun keçdiyi döyüş yolunun canlı şahidi-dir.

Azərbaycan kinosu: il başa çatır, 5 milyon hələ də gözləyir...

Mührəbə iştirakçılarının hər dəfə Cəbrayı, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı, Şuşanın düşməndən azad edilmesi ilə bağlı səhbətlərini dinlədikcə, xeyalında bir film canları. Düşünürsən ki, bu filmi televiziya ekranlarından izləmək necə də gözəl olardı. Lakin öten 5 il ərzində şəhid-qazılərimizin ığidliyini, ordumuzun gücünü, dövlətimizin irade və əzmini ortaya qoyan sanballı bir film izləye bildik-mi? Təessüf ki, hələ izləyə bilməmişik. Çəki-lib filmlər, yoxdur deyə bilmərik. Lakin ölkəyə səs salan, insanların bir-birinə "baxmışan o filmə?" sualını verəcək film yoxdur hələ.

"Bu il Kino Agentliyinə 8,5 milyon manat həcmində vəsait ayrılib. Artıq noyabrın 12-sidir. İndiyə qədər həmin vəsaitin cəmi 41 faizi istifadə olunub və 5 milyon istifadə olunmamış qalıq var. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu ilin əvvəline həmin qurumun 11,5 milyon manat istifadə olunmamış vəsaiti var. Buna görə həmin qurum əlində olan vəsaitin növbəti il üçün xərcləri ödəməyə kifayət edəcəyi düşünürük".

Maliyyə nazirinin müavini Himalay Məmişovun gələn ilin bütçəsinin müzakirəsi zamanı deputatların suallarını cavablandırıb. Kənə dediyi bu fikirlərlə tanış olandan sonra başqa mövzu, janrlarla bağlı deyil, Zəfərimizin 5 illik yubileyi ilə əlaqədar yenidən Azərbaycan kinosunu səsləməli olduğunu: haradasan, Azərbaycan kinosu? Haradasan, axı tamaşaçı səndən filmlər gözləyir. Axı bu böyük tarixin yaşadılmasınaqında geçikirən. Axı mührəbə bitəndən sonra canlı şahidlərin xatirələri fonunda gözəl filmlər çəkmək olar, nəinki illər sonra. Elə bu səbəblərdən də Azərbaycan kinosundan danişaq bu gün. Onun dünən və bu gününə nəzər salaq, səsləyək, bəlkə kinomuz bu çağırışdan oyanar, bize həsrətə gözlədiyimiz filmləri təqdim edə bilər...

Həni o filmlər?..

Azərbaycan kinosu həqiqətən də vaxtılıq öz sözünü deyə, tamaşaçı rəğbətini qazana

bilməşdi. İnsanlara gözəl duyğular bəxş etmək, əxlaqi, milli-mənəvi dəyərlərimizi qorumaqla, xalqımıza məxsus qəhrəmanlıq səhifələrini özündə eks etdirmək, ailə-meşət mövzularına nümunəvi şəkildə toxunmaqla Azərbaycan kinosu elə filmlər istehsal etmişdi ki, baxmaqla doymaq olmurdu. Elə indin in özündə də həmin filmlərin hər birinə sevəsevə tamaşa edirik. Hələ bəzən özümüze belə sual da veririk ki, bu filmlərdən nə üçün doymaq olmur? Hər dəfə baxanda sanki ilk dəfədir, baxırmışsan kimi gəlir adama.

Bizim "Dede Qorqud" adlı filmimiz var. Bu qədim xalqın qəhrəmanlıq səhifələri, milli-mənəvi keyfiyyətləri, adət-ənənələri ilə dolu bir filmidir. 1975-ci ildə "Kitabi Dede Qorqud" dəstənin motivləri, yazıçı Anarın eyniadlı pəvesti əsasında çəkilmişdir. Aradan 50 ilə yaxın dövr keçəsə də, bu film öz dəyərini əsla itirmir. Baxılgan baxılsın.

Bizim "Babək" adlı filmimiz var. 1979-cu ildə çəkilən filmde xalqımızın qəhrəman oğlu, görkəmli sərkərdə və siyasi xadim Babəkin azadlıq hərəkatından bəhs olunur. Aradan 50 ilden artıq zaman keçməsindən baxma-yaraq bu filmi hər dəfə böyük şövq və qürurla işləyirik.

Bizim "Yeddi oğul isterəm" adlı filmimiz var. 1970-ci ildə xalq şairi Səməd Vurğunun "Komsomol poeması"nın motivləri əsasında çəkilmiş film Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qurulmasının 50 illiyinə ithaf olunsa da, həmin 50 ildə sovet imperiyasının təsiri altında yaşasaq da, lakin o, film olaraq çox sanballı və yaddaqalndır. Odur ki, baxma-yaraq ki, indi müstəqil ölkədə yaşayırıq, lakin o film bizim üçün yene eyni dəyərdə qalmadıq.

Bizim "Axırıncı aşırıım" kimi filmimiz var. 1971-ci ildə ekranlaşdırılmış kino əsərindəki dramatik hadisələr Azərbaycanın dağ kəndlərinin birində sovet hakimiyyəti qurulduğu ilk illərdə baş verir. Bu film də yaşadığımız sovet hakimiyyəti illərini əsas mövzu etsə də, lakin o tarix bizim yaşadığımız tarixdir. Və film o qədər heyrətamız şəkildə ekranlaşdırılib ki, bu gün də hər birimiz o filmdən si-

tat getiririk. Hər birimiz o filmi illər öncəki maraqla, həvəsle, sevgi ilə izləyirik. Hansı ki, aradan yarım əsrən artıq zaman keçib.

"Bəxtiyar, "Arşın mal alan", "O olmasın, bu olsun", "Qayınana", "Əhməd haradadır", "Ulduz", "Yenilmez batalyon", "Bizim Cəbiş müəllim" və adlarını çəkmədiyimiz onlarla film var ki, aradan 50 ilden artıq vaxt keçməsinə baxmayaraq bu gün də fəxr etdiyimiz Azərbaycan Kino sənətinin nümunələridir. Bəs belə isə bu gün haradadır Azərbaycan kinosu? Nə üçün bu siyahını davam etdirə bilmirik. Yəni belə sanballı filmlərlə davam etdirə bilmirik...

Bu gün Azərbaycan televiziya məkanında yağışdan sonra çoxalan göbələk qədər teleseriallər görmək mümkündür. Hansı kana-la baxırsansa, orada bir serialla qarşılaşısan. Bunların arasında isə təsadüf nəticəsinə yaxşı biri ilə qarşılaşmaq mümkündür.

Azərbaycan kino məkanında komediya filmləri daha çox çəkilir. Və qeyd etməliyik ki, həm də çox maraqlı, professional səviyədə çəkilir. Komediyanın həyatın acı hadisələrini gülüşlə ifadə etməsini, bunun da tamaşaçıya təsir gücünü nəzərə alsaq, əlbəttə komediya filmlərimizə söz yoxdur. Lakin həddindən artıq gülümürük mü? Bəlkə bir qədər də təsirlənmeyin, duyğulanmağın, tarixin yaddaşına atılmağın, qədirbiləliyin vaxtıdır...

Komediyadan fərqli olaraq bədii, sənədli, televiziya filmləri haqqında danışmaq bir qədər çətindir. Çünkü tamaşaçı hələ də gözləyir. İkinci *Vətən* mührəbəsindən, şəhidlərimizdən, mührəbə iştirakçılarından, azad torpaqlarımızdan, bu torpaqların böyük hünər və rəşadətlə geri alınmasından, erməni adlı düşmənin rəzilliyindən, Qarabağın başına gətirdiyi oyullardan, darmadağın yurdlarından, daşının aparılmış sərvətlərdən, minlərlə soydaşımızın 30 illik məcburi köçküñ həyətindən və Böyük Zəfərdən bəhs edən filmlər gözləyirik.

"Uzaq sahillərdə"n Qarabağımıza...

Bir filmə baxmaq isterdik... Sovet dövründə azərbaycanlı Mehdi Hüseynzadənin ikinci Dünya mührəbəsində qəhrəmanlığını eks etdirən "Uzaq sahillərdə" filmine bənzəsin. Tamaşa edəndən günər sonra təsirindən çıxa bilmədiyimiz "Uzaq sahillərdə"yə. Mehdinin zəkəsi, savadı, bacarığı, qabiliyyətini, *Vətən* sevgisini eks etdirən film kimi ikinci Qarabağ mührəbəsinin qəhrəmanları haqqında filmlərə baxmaq isterdik. Niye də baxmayaq ki? Niye biz "Uzaq sahillərdə"n Qarabağımıza gələ bilməyek? Axi uzaq sahilləri biza zorla *Vətən* etmişdilər. Bəz öz sahillərimizdən uzaqlara *Vətənimizi* qorumağa getsək də, ümumi "Vətənimiz" üçün idi bütün bunlar. 70 illik "Vətənimiz". Qəlbimizdə öz *Vətənimiz*, dilimizdə o "Vətənimiz". O

"*Vətən*" uğrunda gedən döyüşlər haqqında bizim neçə-neçə bədii filmlərimiz var. Hamisidən ayri-ayrılıqla təsiretmə gücünə malik. Yəni o filmlərin ssenarisi yazarlar, rejissorluğunu edənlər bizlər deyildik?..

Bir bədii film izləmek isterdik. Generalımız Polad Həşimovun vətənpərvəlik rəmzi olmasından, hər biri bir mövzu olan şəhidlərimizdən, itkinlərimizdən, onların Mehdi Hüseynzadə kimi şücaetindən, təhsilindən, vətənpərvəliyindən, cəsərindən, yarımqıq ömründən bəhs edən film. Birinci Qarabağ mührəbəsində şəhid olmuş ataların ikinci Qarabağ mührəbəsində şəhid övladlarından, nəvələrindən, yaxın qohumlarından bəhs edən bir film. Tarixi tarixə bağlayan, faktlar toplusu olan bir film.

Bir film izləmək istərdik. Xüsusi təyinatlılarımızın Şuşaya sineləri, əlləri, dizləri ile açıqları yoldan, bu dağların sinəsinə pərçim şəhərin asad edilməsindən, o cəngavərlərin hünerindən, silahlı yox, əlbəyaxa döyüşündən bəhs edən film.

Hansısa bir yazıcının cəsərət edib yaza bilməcəyi, hansısa bir rejissorun üzək edib çəkəcəyi müzəffər sərkərdə, Ali Baş Komandanın bəhs edən bir filmə baxmaq istərdik. O filme ki, torpaqlarımızın qayıtmasını reallaşdırın şəxsiyyətdən, ata nəsihətini həyata keçirən övladdan, yurd həsrəti insanların bağlı qapılarını açan rəhbərdən bəhs etsin.

Bu qədər vəsait ayrıılır Kino Agentliyinə. Öten il xərclənmir, bu il qalır, bu il qalır, bulki gələn il qalır. Niye xərcləmirsiz bu vəsaiti? Nə üçün bu vəsaitə gözəl, yaddaqalndır, tarixin bir səhifəsi olacaq filmlər çəkə bilmirsiniz? Nədir probleminiz, nədir dərдинiz? Kimin bele Zəfəri olsayıd, indi dünyaya səs salan filmlər çəkmədi axı. Bele isə haradasan, Azərbaycan kinosu? Biz səni gəzləyirik axı...

Mətanət Məmmədova